Europos Parlamentas
2024-2029

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

2026/2070(INI)

11.6.2026

PRANEŠIMO PROJEKTAS

Įgūdžių stiprinimas Sąjungoje. Profesinio rengimo ir mokymo galimybės pertvarkų laikotarpiu
(2026/2070(INI))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėja: Brigitte van den Berg

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

AIŠKINAMOJI DALIS 7

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA 9

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

Įgūdžių stiprinimas Sąjungoje. Profesinio rengimo ir mokymo galimybės pertvarkų laikotarpiu

(2026/2070(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2025 m. rugsėjo 12 d. valstybių narių priimtą Herningo deklaraciją dėl patrauklaus ir įtraukaus profesinio rengimo ir mokymo siekiant didesnio konkurencingumo ir kokybiškų darbo vietų 2026–2030 m.,

– atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 24 d. Tarybos rekomendaciją dėl profesinio rengimo ir mokymo siekiant tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo[1],

– atsižvelgdamas į 2025 m. kovo 5 d. Komisijos komunikatą „Įgūdžių sąjunga“ (COM(2025)0090),

– atsižvelgdamas į 2026 m. kovo 9 d. Tarybos priimtą rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl žmogiškojo kapitalo Europos Sąjungoje,

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013[2],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą (A10-0000/2026),

A. kadangi 34,7 proc. europiečių yra įgiję profesinio rengimo ir mokymo (PRM) diplomą; kadangi 49 proc. visų ES studentų mokosi pagal PRM programą[3]; kadangi daugelyje valstybių narių PRM laikomas mažiau vertingu nei akademinis švietimas; kadangi PRM studentai ir absolventai dėl šios suvokimo spragos gali patirti socialinį šališkumą arba turėti mažiau galimybių;

B. kadangi ES susiduria su didėjančia profesinių specialybių paklausa, kurią lemia žalioji ir skaitmeninė pertvarka, siekis sugrąžinti į kitas šalis perkeltą pramonę, investicijos į infrastruktūrą ir demografiniai pokyčiai; kadangi darbo rinkos tyrimai rodo didelį nuolatinį trūkumą PRM imliuose sektoriuose; kadangi CEDEFOP įgūdžių prognozėje numatoma, kad iki 2035 m. 60 proc. visų laisvų darbo vietų reikės ne aukštesnės kaip vidutinio lygio kvalifikacijos[4], t. y. lygio, kuris dažniausiai užtikrinamas PRM trajektorijomis;

---

[1] OL C 417, 2020 12 2, p. 1.
[2] OL L 189, 2021 5 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj.
[3] Europos profesinio mokymo plėtros centras (CEDEFOP), „VET statistics and indicators“ („Profesinio rengimo ir mokymo statistika ir rodikliai“), https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/statistics-and-indicators.
[4] Europos profesinio mokymo plėtros centras (CEDEFOP), „Skills Forecast“ („Įgūdžių prognozė“), https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/skills-forecast.

C. kadangi ES politikos kryptyje pagal Lisabonos strategiją neproporcingai daug dėmesio skirta akademiniams pasiekimams, nepakankamai įvertinant strateginę profesinių specialybių svarbą ES pramoninei bazei ir atsparumui; kadangi pastarojo meto geopolitiniai pokyčiai, tiekimo grandinės sutrikimai ir žalioji bei skaitmeninė pertvarka rodo, kad būtina daug investuoti į PRM;

D. kadangi nuolatinis visuomenės ir politikos šališkumas, dėl kurio švietimo trajektorijos vertinamos hierarchiniu požiūriu, prisideda prie profesinių trajektorijų nepatrauklumo ir akademinio poslinkio, taip apribojant vienodą specialistų pripažinimą, kenkiant socialinei sanglaudai ir didinant ypatingos svarbos įgūdžių trūkumą profesinėse specialybėse;

E. kadangi nereikalingos administracinės kliūtys, fragmentiškos pripažinimo procedūros ir nepakankamas nacionalinių sistemų sąveikumas ir toliau trukdo laisvam darbuotojų, ypač PRM specialistų, judėjimui; kadangi glaudesnis valstybių narių ir regioninių sistemų bendradarbiavimas gali padėti stiprinti tarpusavio pasitikėjimą, modernizuoti pripažinimo procedūras ir sudaryti palankesnes sąlygas PRM specialistų darbo jėgos judumui, kartu išlaikant aukštus standartus;

PRM vertės visuomenėje pripažinimas

1. pabrėžia PRM svarbą ES ekonomikos klestėjimui ir konkurencingumui; pabrėžia, kad svarbu skatinti ir vertinti PRM, siekiant padidinti jo, kaip kokybiško kelio į įsidarbinimą, patrauklumą; ragina Komisiją užtikrinti, kad būsimoje PRM strategijoje būtų atsižvelgiama į PRM programų kokybę ir aktualumą, kartu labiau propaguojant PRM programas besimokantiems asmenims, darbdaviams ir plačiajai visuomenei;

2. pabrėžia, kad PRM turėtų būti laikomas priemone, kuria galima ir remti studentų ir darbuotojų asmeninį tobulėjimą, ir spręsti darbuotojų trūkumo darbo rinkose problemą, taip prisidedant prie ES konkurencingumo ir remiant inovacijas strateginiuose sektoriuose;

3. pabrėžia, jog siekiant užtikrinti socialinę sanglaudą ir įtrauktį reikia užtikrinti, kad PRM įstaigų studentai ir absolventai jaustų, jog jų kvalifikacija ir profesijos vertinamos taip pat, kaip ir akademinis išsilavinimas;

4. ragina ES institucijas ir valstybes nares propaguoti pagarbesnę švietimo trajektorijų terminiją ir atsisakyti tokių terminų kaip „aukštasis“ ir „žemesnis“ išsilavinimas; ragina Komisiją panaikinti ES lygmens tikslą dėl aukštojo išsilavinimo įgijimo kaip lyginamąjį standartą, nes jis neatitinka Komisijos ketinimo vienodai vertinti PRM;

5. ragina valstybes nares ir ES institucijas įtraukti PRM studentus ir absolventus į visų lygmenų politikos formavimą, kad būtų užtikrintas vienodas dalyvavimas, ir siūlyti PRM stažuotes;

6. pripažįsta „WorldSkills“ ir „EuroSkills“ indėlį skatinant PRM kompetenciją, inovacijas ir patrauklumą visoje Europoje; ragina Komisiją, valstybes nares ir PRM įgūdžių konkursų organizacijas glaudžiau bendradarbiauti siekiant skatinti profesinę kompetenciją ir remti PRM matomumą; pripažįsta, kad šie konkursai ir su jais susijusios sistemos, pvz., „WorldSkills“ profesiniai standartai, turėtų būti įkvėpimo šaltinis politikos formuotojams ir plėtojant PRM politiką bei įgūdžių pripažinimą;

7. primena, kad, nors Komisijos komunikate „Įgūdžių sąjunga“ teigiama, kad PRM turėtų būti „taip pat palankiai vertinama mokymosi galimybė, kaip ir aukštasis mokslas“, PRM toliau skiriama mažesnė programos „Erasmus+“ finansavimo dalis, palyginti su akademiniu švietimu; primygtinai ragina padidinti biudžeto asignavimus siekiant užtikrinti, kad šis tikslas būtų pasiektas praktiškai, ir remti „Europa kelyje“ tikslą, kad iki 2030 m. PRM įstaigų mokinių mobilumas mokymosi tikslais siektų 12 proc.;

PRM kokybės gerinimas ir aktualumo didinimas didinant investicijas

8. ragina Komisiją remti valstybes nares, kad jos pakankamai investuotų į PRM, teikiant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas Europos semestre ir skiriant ES finansavimą; primena sėkmingas Teisingos pertvarkos fondo investicijas į vietos ekonomiką, derinant įgūdžių finansavimą ir mažųjų bei vidutinių įmonių finansavimą, ir rekomenduoja šiuo pavyzdžiu sekti valstybių narių nacionaliniuose ir regioniniuose partnerystės planuose, siekiant skatinti PRM;

9. remia ES ir nacionalinio lygmens darbdavių ir PRM paslaugų teikėjų partnerystes siekiant padidinti PRM programų aktualumą ir kokybę; ragina susieti PRM paslaugų teikėjus su regioniniais pramonės ir technologijų klasteriais;

10. ragina plačiau įtraukti PRM į esamas ES politikos kryptis ir programas; ragina geriau integruoti PRM įstaigas į inovacijų politikos plėtojimą, kad būtų padidinta novatoriškų sprendimų sklaida ir diegimas visuose sektoriuose; primygtinai tvirtina, kad reikia remti investicijas į įgūdžius strateginiuose sektoriuose pagal siūlomo Europos konkurencingumo fondo politikos linijas;

11. pabrėžia, kad dėl DI ir automatizavimo padidėjo perkvalifikavimo poreikis; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia didėjančią prieinamo mokymo svarbą visų darbuotojų dabartinei ar alternatyviai karjerai;

12. ragina Komisiją, valstybes nares ir darbdavius užtikrinti teisingą atlyginimą ir deramas darbo sąlygas pameistrystei ir stažuotėms PRM srityje, kad būtų padidintas mokymosi darbo vietoje patrauklumas, kokybė ir įtraukumas;

Studentų ir darbuotojų judumo pripažinimas

13. pabrėžia diplomų ir įgūdžių pripažinimo svarbą siekiant užtikrinti PRM studentų ir darbuotojų judėjimo laisvę ir spręsti mažo judumo galimybių skaičiaus šioje srityje problemą; ragina būsima įgūdžių perkeliamumo iniciatyva sukurti nuoseklią ES įgūdžių pripažinimo ir judumo ekosistemą, užtikrinant „Europass“, daugiakalbio Europos įgūdžių, gebėjimų ir profesijų klasifikatoriaus, nacionalinių kvalifikacijų sistemų, mikrokredencialų ir skaitmeninių kredencialų sąveikumą; pabrėžia, kad ši sistema turėtų būti skaidri, patogi piliečiams, skaitmeninė ir nemokama;

14. apgailestauja dėl to, kad bendrųjų rengimo sistemų pagal Direktyvą 2005/36/EB[5] naudojimas buvo ribotas, ir ragina Komisiją, valstybes nares ir atitinkamas profesines organizacijas aktyviai skatinti jų plėtojimą ir įgyvendinimą profesiniuose sektoriuose,

[5] 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, 2005 9 30, p. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

kuriuose bendrais rengimo reikalavimais galėtų būti remiamas profesinis judumas ir sprendžiama įgūdžių trūkumo problema;

°

° °

15. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai.

AIŠKINAMOJI DALIS

Profesinis rengimas ir mokymas (PRM) yra būtinas Europos ekonomikos klestėjimui ir konkurencingumui, pramonės atsparumui ir socialinei sanglaudai. Beveik pusė visų vidurinio ugdymo studentų Europos Sąjungoje mokosi pagal profesinio mokymo programas, o milijonai darbuotojų naudojasi profesinėmis kvalifikacijomis, kad prisidėtų prie Europos veikimui ir konkurencingumui svarbių sektorių. Tačiau nepaisant strateginės profesinio rengimo svarbos, jis daugelyje valstybių narių ir toliau yra mažiau pripažįstamas ir vertinamas nei akademinės pakraipos švietimas. Šia rezoliucija reaguojama į Europos Komisijos įgūdžių sąjungos iniciatyvą ir Herningo deklaracijos tikslus, taip pat prisidedama prie diskusijų, susijusių su būsima Europos PRM strategija ir planuojama įgūdžių perkeliamumo iniciatyva. Joje išdėstyta Europos Parlamento vizija dėl stipresnio, patrauklesnio ir iš tiesų vienodai vertinamo profesinio rengimo ir mokymo sektoriaus.

Šiuo metu Europa susiduria su paradoksu. Dėl žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos, pramonės modernizavimo, investicijų į infrastruktūrą ir demografinio senėjimo atsiradus precedento neturinčiai profesinių įgūdžių paklausai, profesinės trajektorijos ir toliau laikomos mažiau pageidaujamomis nei akademinis išsilavinimas. Darbo rinkos prognozės nuolat rodo didelį darbuotojų trūkumą sektoriuose, kurie labai priklauso nuo profesinių kvalifikacijų, įskaitant gamybos, statybos, transporto, sveikatos priežiūros, energetikos ir pažangių techninių profesijų sektorius. Tuo pat metu daug jaunuolių ir toliau peršama mintis, kad mokymosi sėkmė visų pirma vertinama pagal tai, ar įstojama į aukštojo mokslo įstaigas.

Šis iššūkis yra ne tik ekonominis, bet ir kultūrinis. Dešimtmečius švietimo politikoje ir viešajame diskurse visoje Europoje akademinės ir profesinės trajektorijos dažnai buvo traktuojamos kaip hierarchinės struktūros pakopos, o ne kaip skirtingos, bet vienodai vertingos mokymosi ir kvalifikacijos formos. Aukštojo mokslo plėtra suteikė svarbių galimybių milijonams europiečių, tačiau ji taip pat prisidėjo prie suvokimo, kad profesinis rengimas yra antras geriausias pasirinkimas. Ši pagarbos hierarchija ir toliau formuoja švietimo sprendimus, profesinį orientavimą, darbo rinkos rezultatus ir visuomenės požiūrį į profesines specialybes.

To pasekmės toli gražu neapsiriboja tik švietimo politika. Daugelyje valstybių narių praktinį išsilavinimą įgiję piliečiai ir toliau susiduria su struktūriniais sunkumais įvairiose srityse – nuo karjeros raidos ir pajamų galimybių iki politinio atstovavimo ir galimybių gauti būstą. Nors visuomenė priklauso nuo kvalifikuotų technikų, amatininkų, sveikatos priežiūros darbuotojų ir kitų profesinį išsilavinimą įgijusių specialistų, šios profesijos dažnai nėra taip socialiai ir ekonomiškai pripažįstamos kaip profesijos, kurioms reikia akademinės kvalifikacijos. Tokie skirtumai gali padidinti socialinį susiskaidymą tarp praktiškai ir teoriškai išsilavinusių piliečių, apriboti socialinį judumą, kelti grėsmę demokratiniam atsparumui ir susilpninti pasitikėjimą pažadu, kad visų formų specialistai bus vienodai vertinami.

Ši nelygybė taip pat turi didelių ekonominių pasekmių. Europos konkurencingumas vis labiau priklauso nuo jos gebėjimo pritraukti, ugdyti ir išlaikyti profesinių įgūdžių turinčius darbuotojus. Perėjimui prie poveikio klimatui neutralumo, naujų technologijų diegimui, Europos pramonės pajėgumų stiprinimui ir pastangoms mažinti strateginę priklausomybę reikia aukštos kvalifikacijos profesinės darbo jėgos. Todėl kvalifikuotų darbuotojų trūkumą lemia ne tik demografiniai pokyčiai ar ekonominė transformacija; tai taip pat iš dalies yra ilgalaikių visuomenės ir politinių sprendimų, dėl kurių buvo nepakankamai vertinamas

profesinis rengimas ir profesinės specialybės, pasekmė. Todėl siekiant spręsti darbo jėgos trūkumo problemą reikia ne tik mokyti papildomus darbuotojus. Tam reikia atkurti profesinių trajektorijų patrauklumą, statusą ir matomumą visoje visuomenėje.

PRM kokybės gerinimas ir aktualumo didinimas yra esminė šių pastangų dalis. Siekiant užtikrinti, kad profesinio mokymo programos ir toliau atitiktų darbo rinkos ir technologinius pokyčius, būtina tvirta švietimo paslaugų teikėjų, darbdavių, regioninių valdžios institucijų ir socialinių partnerių partnerystė. Profesinės kompetencijos centrai, mokymasis darbo vietoje ir pameistrystės rodo glaudaus švietimo ir pramonės bendradarbiavimo potencialą skatinant inovacijas, regioninę plėtrą ir ekonomikos augimą. Be to, mokymosi visą gyvenimą, kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo galimybės taps vis svarbesnės dirbtiniam intelektui, automatizavimui ir skaitmeninimui toliau keičiant profesijas ir įgūdžių reikalavimus.

Darbo jėgos judumas ir kvalifikacijų pripažinimas taip pat išlieka labai svarbūs gerai veikiančiai Europos darbo rinkai. Laisvas darbuotojų judėjimas yra viena iš pagrindinių Sąjungos laisvių, tačiau profesinio mokymo įstaigų mokiniai ir specialistai, ieškodami galimybių tarpvalstybiniu mastu, dažnai ir toliau susiduria su nereikalingomis kliūtimis. Įgūdžių ir kvalifikacijų skaidrumo, perkeliamumo ir pripažinimo didinimas gali padėti spręsti darbo jėgos trūkumo problemą, stiprinti vidaus rinką ir užtikrinti, kad profesinį išsilavinimą įgiję specialistai galėtų vykti ten, kur jų labiausiai reikia.

Bendrai šia rezoliucija siekiama prisidėti prie platesnio masto pokyčių, susijusių su tuo, kaip Europa vertina žinias, įgūdžius ir mokymosi pasiekimus. Norint sukurti tikrą įgūdžių sąjungą, reikia ne tik reaguoti į darbo rinkos poreikius. Kaip matyti ir iš įgūdžių sąjungoje išreikšto įsipareigojimo, kad profesinis rengimas ir mokymas turėtų būti „taip pat palankiai vertinama mokymosi galimybė, kaip ir aukštasis mokslas“, tai reiškia, kad Europos institucijos ir valstybės narės taip pat turėtų praktiškai taikyti tai, ką pačios propaguoja politikoje, priemonėse, teisės aktuose ir formuluotėse.

PRIEDAS. GAUTOS INFORMACIJOS DEKLARACIJA

Pagal Darbo tvarkos taisyklių I priedo 8 straipsnį pranešėja pareiškia, kad į savo pranešimą įtraukė su dokumento dalyku susijusią informaciją, kurią, rengdamas pranešimo projektą, gavo iš toliau nurodytų interesų grupių atstovų, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro[1], arba trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovų:

1. Interesų grupių atstovai, kuriems taikomas Tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro
2. Trečiųjų šalių valdžios institucijų, įskaitant jų diplomatines atstovybes ir ambasadas, atstovai

Šį sąrašą parengė ir visą atsakomybę už jį prisiima pranešėja.

Jeigu sąraše esančių fizinių asmenų tapatybę galima nustatyti pagal jų vardą ir pavardę, jų pareigas arba pagal abu požymius, pranešėja pareiškia, kad ji atitinkamiems fiziniams asmenims pateikė Europos Parlamento pranešimą dėl duomenų apsaugos Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kuriame išdėstytos jų asmens duomenų tvarkymui taikomos sąlygos ir su tuo tvarkymu susijusios teisės.

[1] 2021 m. gegužės mėn. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl privalomo skaidrumo registro (OL L 207, 2021 6 11, p. 1, ELI:http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).